

การวิเคราะห์รูปแบบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยว
ในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน ในปี พ.ศ.2529 และ ปี พ.ศ.2539

นางสาววิลยา ศรีสังาม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภูมิศาสตร์ ภาควิชาภูมิศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974 - 332 - 442 - 9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ANALYSIS OF CHANGES IN RECREATIONAL LAND USE PATTERNS
IN HUA HIN MUNICIPALITY , IN 1986 AND 1996

Miss Walaya Srisung-Ngam

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Geography
Department of Geography
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic 1998
ISBN 974 – 332 – 442 - 9

วัลยา ศรีสังงาม การวิเคราะห์รูปแบบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหัวหินเมื่อ พ.ศ. 2529 และปี พ.ศ. 2539 (ANALYSIS OF CHANGES IN RECREATIONAL LAND USE PATTERNS IN HUA HIN MUNICIPALITY, IN 1986 AND 1996) อาจารย์ที่ปรึกษา อ.ดร.ชญ์ ชาญลิขิต .120 หน้า. ISBN 974-332-442-9

การศึกษาค้นคว้าวิทยุประสงค์เพื่อการวิเคราะห์การกระจายทางพื้นที่ และรูปแบบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน ระหว่างปี พ.ศ. 2529 ถึง พ.ศ.2539

จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ 53,750 ไร่ของเทศบาลตำบลหัวหินในระยะเวลา 10 ปีที่ศึกษามีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินคิดเป็นร้อยละ 12 ของพื้นที่ทั้งหมดซึ่งร้อยละ 84 เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม

สำหรับการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งในแผนที่การใช้ที่ดินแสดงรวมอยู่ในการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรมนั้น อาคารชุดพักอาศัยเพิ่มจาก 10 ไร่เป็น 319 ไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.8 ของการใช้ที่ดินของที่อยู่อาศัยทั้งหมด ในเวลาเดียวกัน สถานพักแรมเกิดในย่านพาณิชยกรรมเพิ่มจาก 208 ไร่เป็น 316 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27 ของการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม การใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมที่ไม่รวมถึงสถานพักแรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 57 ทั้งนี้ไม่อาจแยกเป็นสัดส่วนแน่นอนระหว่างการบริการเพื่อนักท่องเที่ยวกับประชาชนในท้องถิ่น แต่จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่ารายได้ส่วนใหญ่มาจากนักท่องเที่ยวและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการวิเคราะห์รูปแบบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน โดยใช้เทคนิคการวางซ้อนด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์พบว่า การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่เกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ การใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นบริเวณชายทะเล และในย่านที่อยู่อาศัยเดิม ส่วนการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชยกรรมเป็นการขยายตัวออกจากริเวณเดิม และเกิดเป็นหย่อมขนาดเล็กในย่านสถานพักแรมเพื่อการท่องเที่ยว

ภาควิชา ภูมิศาสตร์
สาขาวิชา ภูมิศาสตร์
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C810496 : MAJOR GEOGRAPHY

KEY WORD: ANALYSIS OF CHANGE/RECREATIONAL/LAND USE PATTERN/HUA HIN

MUNICIPALITY/GIS

WALAYA SRISUNG-NGAM : ANALYSIS OF CHANGES IN RECREATIONAL LAND USE PATTERNS IN HUA HIN MUNICIPALITY, IN 1986 AND 1996. THESIS

ADVISOR : DUSDI CHANLIKIT, Ph.D. 120 pp. ISBN 974-332-442-9

The main aim of this study is to identify the spatial distribution and change pattern of recreational land use in Hua Hin municipality, from 1986 to 1996.

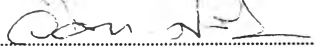
The study shows that an area of 53,750 rai of Hua Hin municipality, in the past ten years, has been changed in land use pattern which is approximately 12 per cent of the total municipal area. The change caused by increasing in the utilisation of recreational and commercial land use is about 84 per cent. As well as land use map, land use for tourism commonly delineates utilisation of residential and commercial pattern. A number of condominiums are increasing from 10 rai to 319 rai; it is considered to be 1.8 per cent of the total residential areas, Guest houses, located in commercial areas, at the same time, are growing from 208 rai to 316 rai, which is about 27 per cent of the total commercial areas. The use of commercial land excluding guest house areas is increasing 57 per cent without knowing precisely between servicing for tourists and local residents. It is concluded that, from the interviews, a main income generate from tourists and related activities.

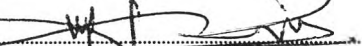
By analysing of change pattern of land use using overlay techniques in geographic information system (GIS), it is revealed that utilisation of land for residential purpose is mainly increased from agricultural land while land for tourists is grown along seashore and current residential areas, Utilisation of land, moreover, for commercial use is expanded from current location and scattered all over the guest house areas.

ภาควิชา.....ภูมิศาสตร์

สาขาวิชา.....ภูมิศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร. คุษฎี ชาญลิจิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัยด้วยดีตลอดมา ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ศรีสอาด ตั้งประเสริฐ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ ศิริไพบุลย์สินธ์ กรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งขอขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาภูมิศาสตร์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา การและแนวคิดด้านต่างๆ ให้ และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วน ได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัย ของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ ท่านนายกเทศมนตรี จิระ พงษ์ไพบูลย์ และเจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลตำบล หัวหินทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ด้านต่างๆ ในพื้นที่เทศบาลฯ ขอขอบคุณ คุณศิริลักษณ์ โรจน์มัทมงคล และคุณสมพงษ์ ปอเจริญ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในหน้าที่การงานตลอดระยะเวลาที่ ทำการวิจัย ขอขอบคุณ คุณทรงวุฒิ ม่วงกล่อม ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ในด้านการนำเข้าข้อมูล แผนที่โดยคอมพิวเตอร์

ขอขอบคุณ คุณชัยวัฒน์ ประกิระเค ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการสำรวจพื้นที่จริง การเก็บข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลภาคสนามและทุกๆ ด้าน รวมทั้งเป็นกำลังใจที่สำคัญ งานวิจัยนี้ได้สำเร็จเป็นรูปเล่ม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นๆ อีกหลายท่าน หากแต่ไม่สามารถจะกล่าว นามได้หมดในที่นี้ จึงใคร่ถือโอกาสนี้ขอบพระคุณมายังท่านด้วย

และบุคคลสำคัญที่สุด ที่สนับสนุนให้ผู้วิจัย ได้มีโอกาสศึกษาจนจบชั้นมหาบัณฑิตในครั้งนี้ คือ คุณพ่อ คุณแม่ และน้องสาวทั้งสองคน ซึ่งผู้วิจัยจะระลึกถึงในพระคุณตลอดไป

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 แนวเหตุผล.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์.....	6
2.1.1 ลักษณะของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์.....	6
2.1.2 องค์ประกอบของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์.....	8
2.1.3 ลักษณะข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์.....	12
2.2 ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน.....	14
2.2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน.....	14
2.2.2 การแบ่งประเภทการใช้ที่ดิน.....	17
2.2.3 รูปแบบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน.....	19
2.2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการขยายตัวของเมือง.....	20
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	30
2.3.1 คำนิยามที่สำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	30
2.3.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว.....	33
2.3.3 ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อม.....	34

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
บทที่ 3 การสำรวจภาคสนาม และรูปแบบการจัดเก็บข้อมูล.....	41
3.1 การสำรวจภาคสนาม.....	41
3.1.1 การทำแผนที่การใช้ที่ดินปี พ.ศ.2539.....	43
3.1.2 การทำแผนที่การใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยว.....	44
3.2 รูปแบบการจัดเก็บข้อมูล.....	44
บทที่ 4 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา.....	51
4.1 ประวัติความเป็นมา.....	51
4.2 ลักษณะทางกายภาพ.....	52
4.3 ลักษณะทางสังคม ประชากรและเศรษฐกิจ.....	53
4.4 การท่องเที่ยว.....	54
บทที่ 5 ผลการศึกษา.....	61
5.1 ลักษณะการใช้ที่ดินทั่วไป.....	61
5.2 ลักษณะการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยว.....	69
5.3 การขยายตัวของเมือง.....	76
บทที่ 6 บทสรุป	81
รายการอ้างอิง.....	85
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเจ้าของกิจการสถานพักผ่อนและอาคารชุดพักอาศัย.....	89
ภาคผนวก ข สถานพักผ่อนและอาคารชุดพักอาศัยในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน	91
ภาคผนวก ค การนำเข้าข้อมูลกราฟิก.....	97
ภาคผนวก ง ฐานข้อมูลจากการวางซ้อนข้อมูลการใช้ที่ดิน.....	99

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ประวัติผู้เขียน.....120

สารบัญตาราง

ตาราง 3.1 การแบ่งประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยใช้สัญลักษณ์เขตสี.....47

ตาราง 4.1 จำนวนประชากรและความหนาแน่นในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน.....57

ตาราง 5.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลตำบลหัวหินปี พ.ศ. 2529.....62

ตาราง 5.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลตำบลหัวหินปี พ.ศ. 2539..... 64

ตาราง 5.3 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในปี พ.ศ.2529-พ.ศ.2539.....68

ตาราง 5.4 เปรียบเทียบการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ.2529 กับ พ.ศ.2539 73

ตาราง 4.6 การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลตำบลหัวหินปี พ.ศ.2529.....77

ตาราง 4.7 การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลตำบลหัวหินปี พ.ศ.2539.....78

ตาราง 4.8 การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ของการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ.....103

สารบัญภาพ

ภาพ 1.1 แผนที่แสดงขอบเขตเทศบาลตำบลหัวหิน..... 4

ภาพ 2.1 ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์.....9

ภาพ 2.2 การเปรียบเทียบเชิงพื้นที่ ที่มีขนาดเท่ากันในการบันทึกข้อมูลใน 2 รูปแบบ.....11

ภาพ 2.3 การขยายตัวของเมืองแบบกริด.....24

ภาพ 2.4 การขยายตัวของเมืองแบบหนาแน่นภายในศูนย์กลาง26

ภาพ 2.5 การขยายตัวของเมืองแบบ เชิงเส้น.....28

ภาพ 2.6 การขยายตัวของเมืองแบบ ดาว29

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพ 2.7	รูปแบบการขยายตัวของเมืองแบบกาแล็กซี่.....	30
ภาพ 3.1	แผนที่แสดงจำนวนระวาง 38 ระวางของพื้นที่ศึกษา.....	42
ภาพ 3.2	ขั้นตอนการวิจัยและการจัดเก็บข้อมูล.....	45
ภาพ 3.3	ข้อมูลลักษณะประจำของอาคารชุดพักอาศัย.....	49
ภาพ 3.4	ข้อมูลลักษณะประจำของสถานพักผ่อนประเภทต่างๆ.....	50
ภาพ 4.1	หาดบ่อฝ้ายอยู่ติดกับเขตสนามบินหัวหิน.....	58
ภาพ 4.2	ชายหาดต่อเนื่องจากหาดเขาเต่า หาดสวนสน หาดตะเกียบ.....	58
ภาพ 4.3	พระราชวังไกลกังวล.....	59
ภาพ 4.4	สนามกอล์ฟหัวหิน.....	59
ภาพ 4.5	สถานีรถไฟหัวหิน.....	60
ภาพ 4.6	ศูนย์ศิลปหัตถกรรม.....	60
ภาพ 5.1	แผนที่แสดงการใช้ที่ดินของเขตเทศบาลตำบลหัวหินปี พ.ศ.2529	63
ภาพ 5.2	แผนที่แสดงการใช้ที่ดินของเขตเทศบาลตำบลหัวหินปี พ.ศ.2539.....	65
ภาพ 5.3	เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินประเภทต่างๆในปี พ.ศ.2529-พ.ศ.2539.....	66
ภาพ 5.4	แผนที่แสดงศูนย์กลางชุมชนในปัจจุบัน.....	71
ภาพ 5.5	แผนที่แสดงการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวของเขตเทศบาลตำบลหัวหิน.....	74
ภาพ 5.6	การค้า การบริการบนถนนนครคีรี.....	75
ภาพ 5.7	สถานประกอบธุรกิจบนถนนดำเนินเกษม.....	75
ภาพ 5.8	ความสูงของอาคารภาพตัดขวางด้านตะวันตกไปด้านตะวันออกปี พ.ศ. 2529 และ พ.ศ.2539.....	79
ภาพ 5.9	ความสูงของอาคารในแนวด้านข้าง (ด้านทิศเหนือไปทิศใต้) ในปี พ.ศ.2529 และ พ.ศ. 2539.....	80